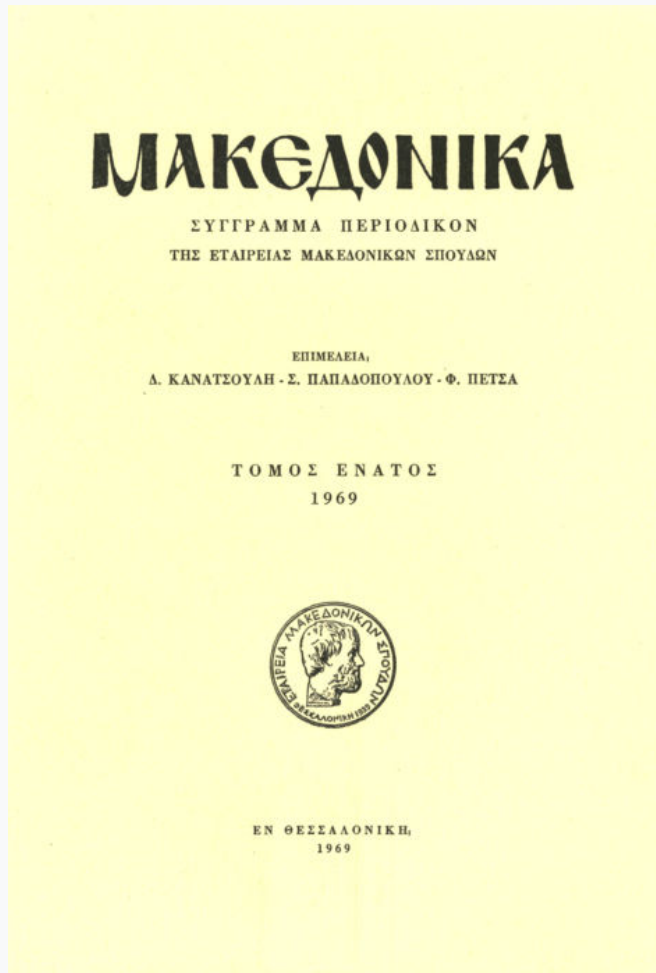

Μακεδονικά

Τόμ. 9 (1969)

G. T. Griffith, Alexander the Great: The Main Problems

Βασίλειος Λαούρδας

doi: [10.12681/makedonika.1064](https://doi.org/10.12681/makedonika.1064)

Copyright © 2015, Βασίλειος Λαούρδας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Λαούρδας Β. (1969). G. T. Griffith, Alexander the Great: The Main Problems. *Μακεδονικά*, 9, 372–373.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.1064>

φύση του και τόν τρόπο της σύνθεσής του θα μείνει για τὸ μέλλον «κλασικό», με τὸν ἴδιο τρόπο τοῦ «κλασικῆ» πιά μπορεί νὰ θεωρητῆ ἢ ἐκτενέστερη καὶ συνθετικότερη (τρίτομη ὡς τώρα) «Ἱστορία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ» τοῦ ἴδιου συγγραφέα.

I. K. XΑΣΙΩΤΗΣ

G. T. Griffith, Alexander the Great. The Main Problems. Helfer, Cambridge καὶ Barnes καὶ Noble, New York 1966, σελ. 382.

Ὁ γνωστός ἀπὸ ἀξιολόγους συμβολάς του εἰς τὴν μελέτην τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καθηγητῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Ἱστορίας εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Cambridge G. Griffith εἶχε τὴν ὥραϊαν ἐμπνευσιν νὰ συγκεντρώσῃ εἰς ἓνα τόμον τὰ σπουδαιότερα ἐκ τῶν δημοσιευθέντων εἰς διάφορα περιοδικὰ ἄρθρων, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ σπουδαιότερα ἐκ τῶν προβλημάτων τὰ ὅποια παρουσιάζει ἡ μελέτη τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ὁ τόμος περιέχει δεκαεὶ ἄρθρα, ἦτοι τοῦ Lionel Pearson («Τὸ ἡμερολόγιον καὶ αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου», τοῦ Truesdell S. Brown. «Ὁ Καλλισθένης καὶ ὁ Ἀλέξανδρος», τοῦ C. A. Robinson Jr. «Αἱ ἀσυνήθεις ἰδέαι τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου», τοῦ Victor Ehrenberg «Πόθος», τοῦ W. W. Tarn «Αἱ θεμελιώσεις τοῦ Ἀλεξάνδρου», τοῦ Helmut Berve «Ἡ ἀφομοιωτικὴ πολιτικὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου», τοῦ Fritz Schachermeyr «Ὁ Ἀλεξάνδρος καὶ αἱ χῶραι τοῦ Γάγγη», τοῦ W. W. Tarn «Ἡ θεοποίησις τοῦ Ἀλεξάνδρου», τοῦ J. P. V. D. Balsdon «Ἡ θεϊότης τοῦ Ἀλεξάνδρου», τοῦ G. Badian «Ὁ Ἄρπαλος», τοῦ J. R. Hamilton «Ὁ Ἀλεξάνδρος καὶ ὁ ὑποτιθέμενος πατὴρ του», τοῦ W. W. Tarn «Ὁ Μέγας Ἀλεξάνδρος καὶ ἡ ἐνότης τῆς ἀνθρωπότητος», τοῦ G. Badian μετὸν αὐτῶν τίτλων ὡς καὶ τὸ προηγούμενον τοῦ Tarn, τοῦ F. Hampl («Τὰ ὑπομνήματα καὶ τὰ τελευταῖα σχέδια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου»), τοῦ Fritz Schachermeyr («Τὰ τελευταῖα σχέδια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου») καὶ τοῦ G. Walser («Ἐπὶ τῆς νεωτέρας ἐρεῦνης διὰ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον»). Τὸ χρονολογικὸς παλαιότερον ἐκ τῶν ἀρθρῶν αὐτῶν εἶναι τὸ τοῦ W. W. Tarn περὶ τοῦ «Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς ἐνότητος τῆς ἀνθρωπότητος» (1933), τὸ δὲ νεώτερον, τοῦ Hamilton (1961).

Τὰ εἰς τὰ ἄρθρα αὐτὰ συζητούμενα προβλήματα εἶναι τὰ βασικότερα ἐκ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν Μεγάλον Μακεδόνα. Εἶναι, πρῶτον, τὰ καθαρῶς φιλολογικά, τὰ ὅποια πραγματεύονται τὰς ἀξιολογίας τῶν πηγῶν (ἄρθρα τοῦ Pearson καὶ τοῦ Brown), ἔπειτα τὰ ἐρμηνευτικά, τὰ ὅποια πραγματεύονται τοὺς σκοποὺς τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὴν θεοποίησίν του καὶ τὴν γενικωτέραν πολιτικὴν του εἰς τὴν Ἀσίαν.

Εἰς τὴν βραχεῖαν ἀλλὰ μεστὴν εἰσαγωγὴν του ὁ κ. Griffith θέτει σειρὰν ἐρωτημάτων, εἰς τὰ ὅποια κατὰ τὴν κρίσιν του δίδονται ἀπαντήσεις ὑπὸ τῶν συγγραφέων τῶν ὁποίων τὰ ἄρθρα δημοσιεύει. Ἐπειδὴ τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ εἶναι θεμελιώδους σημασίας διὰ τὴν ἐρμηνείαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὰ ἀναφέρω ἐνταῦθα μετὸν σειρὰν τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ ὁ κ. Griffith: «Πόσον μακρὰν ἐξετάζοντο τὰ σχέδια τοῦ Φιλίππου διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Ἀσίας, ὅτε ἀνεκόπησαν διὰ τῆς δολοφονίας του; Πόσον ἐνωρὶς ἀπεφάσισεν ὁ Ἀλέξανδρος νὰ καταλάβῃ ὅλην τὴν περσικὴν αὐτοκρατορίαν; Διατί ἐπεσκέφθη τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀμμωνος καὶ πόσον πολὺ ἐπηρεάσθη ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν; Διατί ἔκαυσε τὸ ἀνάκτορον τῆς Περσεπόλεως, καὶ οὕτω ἀπέκλινε ἀπὸ τὴν πολιτικὴν τὴν ὁποίαν καὶ τότε καὶ ἀργότερα εἶχεν ἔναντι τῶν κατακτηθέντων Περσῶν; Τί συνέβη ἀκριβῶς μετὸν Φιλῶταν, τὸν Ἐρμόλοον, τὸν Παρμενίωνα, τὸν Κλεῖτον, τὸν Καλλισθέτην — ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα ἦσαν τυχαῖα ἢ ἐξέφραζαν μίαν ἐξελισσομένην ἀσθένειαν; Εἰς τί ἀπέβλεπον ἰδρῶν Ἑλληνικὰς πόλεις ἢ στρατιωτικὰς ἀποικίας εἰς τὴν Ἄπω Ἀνατολήν; Διατί εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἰνδίαν; Καὶ διατί ἀνέκοψε τὴν πορείαν του εἰς τὸν Ὑφασιν; μόνον ὑπὸ τὴν

πίσειν τῆς ἐξεγέρσεως τῶν Μακεδόνων; Ποῖαι ἦσαν αἱ τελικαὶ ἀπόψεις του διὰ τὸν ὄρθον τρόπον διοικήσεως τῶν κατακτηθέντων λαῶν καὶ κατὰ πόσον διαχωρίζει μεταξύ των τὰς φυλάς τὰς ὁποίας κατέκτησεν; Πόσον σοβαραὶ ἦσαν αἱ ταραχαὶ μεταξύ τῶν Μακεδόνων του, αἱ ὁποῖαι προεκάλεσαν τὴν ἐξέγερσιν εἰς Ὡλιν καὶ τὴν ἀντικατάστασιν ἀρκετῶν ἐκ τῶν κυβερνητῶν κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη; Διατί ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ ψήφισμα διὰ τὴν ἐπιστροφήν τῶν Ἑλλήνων ἐξορίστων εἰς τὰς πόλεις των τὸ 324; Διατί ἐζήτησεν ἀπὸ τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις νὰ τὸν ἀναγνωρίσουν ἐπισήμως ὡς θεόν (ἂν πράγματι τὸ ἐζήτησε); Καὶ πόσον μακρὰν ἐξετείνοντο τὰ κατακτητικὰ σχέδιά του ὄτε ἀπέθανεν».

Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος νομίζει ὅτι εἶναι εὐχερῆς ἡ ἀπάντησις εἰς τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ δὲν ἔχει παρά νὰ ἀναγνώσῃ τὰ εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Griffith περιλαμβανόμενα ἄρθρα διὰ νὰ διαπιστώσῃ πόσον διαφωνοῦν μεταξύ των ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν ἐπιστήμονες ἀφιερῶσαντες μακρὰ ἔτη σπουδῶν διὰ τὴν ἐρμηνείαν τῆς δράσεως καὶ τῶν ιδεῶν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Αἱ δυσχερεῖαι πρὸς ἐπίλυσιν τῶν προβλημάτων αὐτῶν ὀφείλονται, ὅπως παρατηρεῖ ὁ κ. Griffith, εἰς τὴν ἀτέλειαν τῶν ὑπαρχουσῶν πηγῶν, ἀτέλειαν προερχομένην κατὰ κύριον λόγον ἀπὸ τὴν χρονικὴν ἀπόστασιν, ἡ ὁποία τὰς χωρίζει ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καὶ κατὰ δεύτερον ἀπὸ τὴν ἀσυμφωνίαν μεταξύ των. Ἐξ ἄλλου καὶ αἱ ἀπολεσθεῖσαι πηγαί, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐβασίσθησαν αἱ μέχρις ἡμῶν διασωθεῖσαι, δὲν ἦσαν πάντοτε ἀπολύτως ἀξιόπιστοι, διότι ἄλλαι μὲν εἶχον γραφῆ διὰ νὰ ἐξάρουν τὴν προσωπικότητα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἄλλαι δὲ διὰ νὰ τὴν ὑποτιμήσουν. Χρειαζέται λοιπὸν μεγίστη προσοχὴ εἰς κάθε ἀπόπειραν ἐρμηνείας τῆς παραδόσεως, ὅπως ἀπέδειξεν μεταξύ ἄλλων ὁ ἐλεγχος τῆς παραδόσεως περὶ τοῦ Γορδίου δεσμοῦ ὑπὸ τοῦ W. W. Tarn, ὅστις τελικῶς κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ παράδοσις αὕτη ἐδημιουργήθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μὲ σκοπὸν νὰ φανῇ ὅτι οὗτος ὑπῆρξεν ἀσεβῆς. Ἡ ὑπὸ τινων νεωτέρων ἱστορικῶν προβληθεῖσα ἐρμηνεία, ὅτι ἡ εἰς τὸ Γόρδιον πρᾶξις τοῦ Ἀλεξάνδρου ἦτο θαρραλέα ἀντιμετώπισις ἐνὸς δυσχεροῦς προβλήματος, οὐδόλας ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς προθέσεις τῶν πηγῶν, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρουν αὐτὸ τὸ ἐπισόδιον.

Ῥραία ὡς ἐμπνευσις καὶ ἐπιτυχῆς ὡς ἀποτέλεσμα ἡ πρωτοβουλία τοῦ κ. Griffith θὰ βοηθήσῃ πολὺ εἰς τὴν προώθησιν τῶν μελετῶν διὰ τὸν Ἀλέξανδρον, κυρίως διότι θὰ καταστήσῃ σαφῆς εἰς ὅσους δὲν τὸ γνωρίζουν ἤδη, ὅτι ἡ κρίσις περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ δυσκολώτερα ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ τὰ ὠραιότερα θέματα τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης.

ΒΑΣ. ΛΑΟΥΤΡΑΣ

Jacques Benoist Mechin, Alexander the Great. The Meeting of East and West. Hawthorne Books, Inc., New York 1966, σελ. 254.

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Mechin, τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη ἀρχικῶς εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν καὶ τώρα, κατόπιν τῆς ἐπιτυχίας του, εἰς τὴν ἀγγλικὴν, κατὰ μετάφρασιν τῆς κ. Mary Ilford, δὲν προσφέρει τίποτε τὸ νέον εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν περὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἔχει ὅμως γραφῆ εἰς τόσον ὠραῖον ὕψος καὶ μὲ τόσην ἀγάπην, ὥστε νὰ δикаιοῦται ἰδιαίτερας μνείας. Ὁ συγγραφεὺς ὀρμώμενος ἀπὸ ιδέας καὶ ἀπὸ προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας ἐρμηνεύει τὸν μέγαν Μακεδόνα ὡς φορέα τῆς προσπαθείας συνδέσεως Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ἀντιθέτως πρὸς ἄλλους μελετητὰς τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐκ τῶν ὁποίων μερικοὶ ἐρμηνεύουν τὴν ἐκστρατεῖαν εἰς Ἀσίαν ὡς ὤμην εἰσβολὴν μὲ κατακτητικὸς σκοπός, ἄλλοι ὡς πόνον νὰ ὑπερβῇ τὰ γνωστά ὄρια, ἄλλοι ὡς ἄλλισσον πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἄλλοι ὡς ἐκδίκησιν, ὁ συγγραφεὺς τῆς παρουσίας μονογραφίας παρουσιάζει τὸν Ἀλέξανδρον ὡς βαθμιαίως ἀνακαλύπτοντα τὴν ὑπαρξίν κοινότητος πνεύματος